

УДК 316.4

Бондар Т.В., канд. соціол. наук, директор ГО “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка”, вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна, email: t.bondar@uisr.org.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5192-5757>,

Дмитрук Д.А., канд. соціол. наук, науковий співробітник відділу моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”, директор ГО “Центр “Соціальний моніторинг”, вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна, email: dmitruk_d@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2683-0972>

НОВОРІЧНІ НАСТРОЇ ТА ОЧІКУВАННЯ: МОНІТОРИНГ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ, ГРУДЕНЬ 2018 Р.¹

За результатами загальнонаціонального опитування населення України, показано динаміку суспільних настроїв стосовно становища країни у цілому, матеріального становища, планів і настроїв щодо зустрічі Нового року.

Ключові слова: громадська думка, матеріальне становище, становище країни, настрої щодо зустрічі Нового року.

Bondar T.V., PhD. (Sociology), director, NGO “Ukrainian Institute for Social Research after Oleksandr Yaremenko”, 26, Panasa Myrnoho Str., Kyiv, 01011, Ukraine, email: t.bondar@uisr.org.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5192-5757>,

Dmytruk D.A., PhD. (Sociology), scientific fellow, department for monitoring-based research of social and economic transformations, Institute for Economics and Forecasting, Ukrainian National Academy of Sciences, director, Center “Social Monitoring”, 26, Panasa Myrnoho Str., Kyiv, 01011, Ukraine, email: dmitruk_d@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2683-0972>

NEW YEAR SENTIMENTS AND EXPECTATIONS: MONITORING OF UKRAINIAN POPULATION'S PUBLIC OPINION, DECEMBER OF 2018

Authors present the results of a nationwide survey of Ukrainian's population: trends of public opinion regarding the financial status, the situation in the country as a whole, plans and sentiments on the New Year celebration.

Keywords: public opinion, financial status, the situation in the country, sentiments on the New Year celebration.

Переважна більшість населення країни (64,6%) вважає, що в 2018 р. відбулися зміни на гірше. Традиційно опитані більш критично оцінюють ситуацію в країні, ніж спрямованість змін на особистому рівні (табл. 1). Найпесимістичнішими в оцінках

¹ За результатами моніторингових опитувань населення України, що проводяться ГО “Центр “Соціальний моніторинг” та ГО “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка” спільно з відділом моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”. Опитування населення країни проведено з 6 по 13 грудня 2018 р. в усіх областях України (крім тимчасово окупованих територій Луганської та Донецької областей, АР Крим). Всього опитано 2030 респондентів. Стандартні відхилення при достовірних 95% і співвідношенні змінних від 0,1 : 0,9 до 0,5 : 0,5 становлять 1,31–2,18%. Рівень досягнення – 58%. Метод отримання інформації: індивідуальне інтерв'ю за місцем проживання респондента “віч-на-віч”.

© Бондар Т.В., Дмитрук Д.А., 2018

2018 р. є опитані на Донбасі, у Центрі та столиці (табл. 2), рівень песимізму зростає зі збільшенням віку опитаних (табл. 3).

Таблиця 1

**Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання:
“Як, на Вашу думку, змінилося за останній рік становище
країни в цілому?”, %**

	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2012 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Поліпшилося (значно + дещо поліпшилося)	17	11	13	10	3	5	4,4	6,4	5,4
Не змінилося	28	44	37	46	8	18	27,9	26,4	22,6
Погіршилося (дещо + значно погіршилося)	52	42	46	38	87	74	63,6	61,1	64,6
Важко відповісти	3	3	4	5	3	3	4,1	6,1	7,4

Таблиця 2

**Регіональний розподіл відповідей респондентів на запитання:
“Як, на Вашу думку, змінилося за останній рік становище
країни в цілому?”, %**

	Регіон опитування						
	Захід	Центр	Північ	Схід	Донбас	Південь	м. Київ
Поліпшилося (значно + дещо поліпшилося)	9,7	1,2	7,0	6,7	1,2	4,1	2,5
Не змінилося	27,5	29,4	23,2	26,0	14,6	10,5	10,8
Погіршилося (дещо + значно погіршилося)	55,7	64,7	60,6	56,5	83,1	79,7	75,9
Важко відповісти	7,1	4,7	9,2	10,8	1,1	5,7	10,8

Таблиця 3

**Розподіл відповідей респондентів на запитання:
“Як, на Вашу думку, змінилося за останній рік становище країни в цілому?”
за статтю та віком, %**

	Стать респондента		Вік респондента, років				
	Чоловіча	Жіноча	18–29	20–39	40–49	50–59	60+
Поліпшилося (значно поліпшилося + дещо поліпшилося)	6,7	4,3	8,4	5,9	6,4	3,8	3,2
Не змінилося	21,6	23,5	31,3	21,5	22,9	21,0	17,7
Погіршилося (дещо погіршилося + значно погіршилося)	64,5	64,7	51,6	63,3	65,1	68,6	72,4
Важко відповісти	7,2	7,5	8,7	9,3	5,6	6,6	6,7

Водночас очікування щодо майбутнього є не настільки песимістичними. Більше ніж третина респондентів сподівається, що життя істотно не зміниться, тоді як на покращення розраховують 29% опитаних, погіршення очікують 25% (табл. 4, рис. 1).

Таблиця 4

**Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання:
“Незабаром Новий рік. З якими настроями Ви вступасте в нього?”, %**

	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2012 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Вважаю, що моє життя стане краще*	55	48	51	22	48	34	42	35,5	28,7	29
Вважаю, що моє життя істотно не зміниться	32	34	37	39	35	27	36	39,1	39,6	34,7
Вважаю, що моє життя стане гірше**	8	11	9	30	10	31	14	17,7	21,4	25
Важко відповісти	5	7	3	9	6	8	9	7,7	10,4	11,3

* Сума відповідей: “вважаю, що моє життя докорінно зміниться на краще” та “вважаю, що моє життя трохи покращиться”.

** Сума відповідей: “вважаю, що моє життя трохи погіршиться” та “вважаю, що моє життя значно погіршиться”.

**Рис. 1. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Незабаром 2018 р.
З якими настроями Ви вступасте в нього?”, %**

Очікування щодо майбутнього найбільш залежні від матеріального становища опитаних: чим гірша самооцінка свого становища, тим більш песимістичним є бачення майбутнього (табл. 5).

Таблиця 5

**Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Незабаром Новий рік.
З якими настроями Ви вступасте в нього?”
залежно від самооцінки матеріального становища, %**

	Матеріальне становище респондента			
	Низьке (низьке + дуже низьке)	Нижче за середнє	Середнє	Високе (високе + вище за середнє)
Вважаю, що моє життя стане краще*	17,3	28,6	41,2	47,7
Вважаю, що моє життя істотно не зміниться	27,3	37,8	39,1	40,1
Вважаю, що моє життя стане гірше**	41,0	22,7	10,9	6,4
Важко відповісти	14,4	10,9	8,8	5,8

* Сума відповідей: “вважаю, що моє життя докорінно зміниться на краще” та “вважаю, що моє життя трохи покращиться”.

** Сума відповідей: “вважаю, що моє життя трохи погіршиться” та “вважаю, що моє життя значно погіршиться”.

Найпопулярнішим місцем для зустрічі Нового року в українців буде сімейна оселя: 68,4% опитаних зустрічатимуть свято вдома. Другим за популярністю стане святкування в колі друзів (10,9%). Близько 6% респондентів не знають, де святкуватимуть або вагаються з вибором, ще 4,8% – святкуватимуть у родичів, 3,2% – відвідають ресторан, кафе, клуб, 2,4% повідомили, що не збираються святкувати (рис. 2). Певні особливості новорічних планів спостерігаються, залежно від регіону та типу поселення. Найбільш значущими є розбіжності у відповідях різних вікових груп – старші покоління обирають зустріч Нового року вдома, для молоді більш популярним є зустріч у друзів.

**Рис. 2. Розподіл відповідей респондентів на запитання:
“Де Ви плануєте зустрічати Новий рік?”, %**

Найпоширенішою є традиція зустрічати Новий рік та православне Різдво – відповідно, 92,2% та 86,3%. Понад половину населення віком від 18 років святкують День Святого Миколая та Новий рік за старим стилем. Католицьке Різдво святкують 15,3% опитаних (рис. 3).

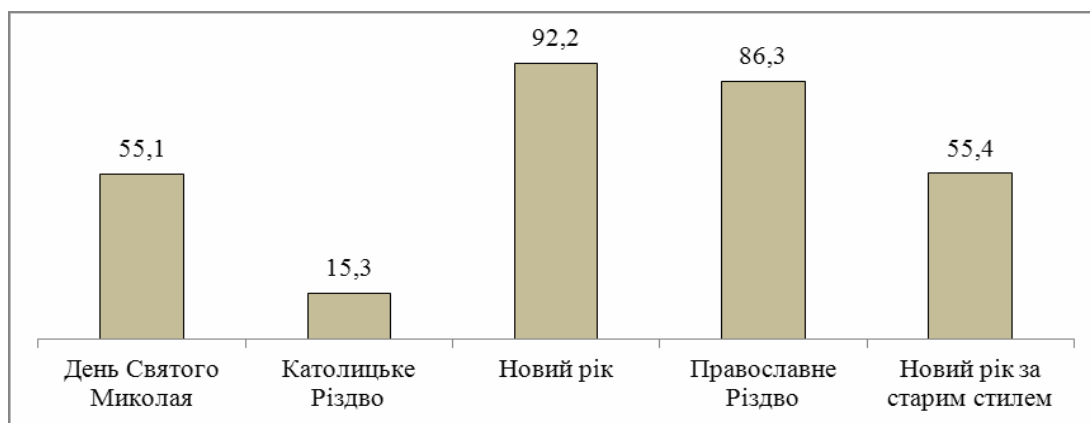

Рис. 3. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Чи будуть у Вашій родині святкувати...?”, %

Традиції святкувати День Святого Миколая, Різдво та Новий рік за старим стилем мають регіональні та вікові особливості, зумовлені матеріальним становищем опитаних (табл. 6, 7, 8).

Таблиця 6

Регіональний розподіл відповідей респондентів на запитання: “Чи будуть у Вашій родині святкувати...?”, %

	Регіон опитування						
	Захід	Центр	Північ	Схід	Донбас	Південь	м. Київ
День Святого Миколая	80,8	53,1	50,7	40,1	44,1	45,4	56,7
Католицьке Різдво	27,3	21,6	9,8	9,2	4,7	14,5	4,5
Новий рік	88,5	92,5	94,7	94,4	97,6	84,7	96,2
Православне Різдво	96,3	91,2	87,2	73,6	79,3	95,1	73,3
Новий рік за старим стилем	74,1	56,1	47,2	43,0	45,1	54,4	57,3

Таблиця 7

Віковий розподіл відповідей респондентів на запитання: “Чи будуть у Вашій родині святкувати...?”, %

	Вік респондента, років				
	18–29	20–39	40–49	50–59	60+
День Святого Миколая	63,7	65,4	62,5	54,0	37,3
Католицьке Різдво	17,9	16,8	17,1	15,4	11,1
Новий рік	97,2	97,9	96,2	92,4	81,3
Православне Різдво	88,0	89,3	87,6	88,6	80,8
Новий рік за старим стилем	59,2	59,4	58,8	53,2	49,0

Таблиця 8

**Розподіл відповідей респондентів на запитання:
“Чи будуть у Вашій родині святкувати...?”
залежно від самооцінки матеріального становища, %**

	Низьке (низьке + дуже низьке)	Нижче за середнє	Середнє	Високе (високе + вище за середнє)
День Святого Миколая	42,6	60,2	61,7	72,4
Католицьке Різдво	10,3	15,7	19,0	29,9
Новий рік	85,4	94,0	97,2	98,3
Православне Різдво	85,5	86,9	86,0	92,2
Новий рік за старим стилем	48,3	56,4	60,6	74,1

Майже третина опитаних святкуватиме Новий рік з традиційною живою ялинкою (31,8%), ще майже третина (29,8%) наряджатимуть штучну, точно не буде ялинки у 19,8% опитаних (рис. 4).

**Рис. 4. Розподіл відповідей респондентів на запитання:
“Якою у Вас буде новорічна ялинка”, %**

Найпоширенішими подарунками на Новий рік стануть солодощі, новорічні сувеніри, смачні продукти та іграшки. Для молодих поколінь солодощі, новорічні сувеніри та смачні продукти є більш популярними. Респонденти найстаршої вікової групи рідше обирали алкоголь, одяг і взуття, а також товари для дому. Доволі значна частина опитаних не планує робити подарунків (21,7%), особливо серед тих, кому 60 років і більше (41,5%) (табл. 9).

Таблиця 9

Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Що саме Ви плануєте дарувати близьким і рідним?”, за статтю та віком, %

	Серед усіх	Стать респондента		Вік респондента, років				
		Чоловіча	Жіноча	18–29	20–39	40–49	50–59	60+
Солодощі	45,9	42,3	48,8	47,0	52,9	53,8	43,3	37,0
Новорічні сувеніри, символ року, новорічні прикраси тощо	25,8	24,4	26,8	37,2	34,8	30,1	22,0	10,4
Смачні продукти, які не купуються щодня/делікатеси	19,8	17,9	21,3	19,2	24,9	23,8	20,7	13,5
Ігри, іграшки	19,2	15,9	21,8	19,5	33,3	24,7	15,6	8,1
Одяг, взуття	11,7	9,1	13,8	11,9	16,7	16,6	11,7	4,9
Товари для дому	10,9	10,0	11,6	11,7	14,3	12,9	8,4	8,3
Алкоголь	8,7	12,2	5,8	13,1	13,1	8,7	8,2	2,3
Жартівливі подарунки	3,8	4,3	3,4	9,0	3,7	3,9	2,2	0,9
Прикраси, коштовності	3,5	4,2	2,9	5,3	4,8	3,0	3,5	1,4
Гаджети (смартфон, планшет) та/або аксесуари до них	2,7	3,6	1,9	5,3	2,1	4,0	3,0	0,0
Книгу	2,4	2,0	2,8	3,5	3,4	3,3	0,6	1,7
Побутова техніка	1,9	1,9	1,8	2,3	2,8	1,0	1,9	1,3
Квитки на концерт, театр тощо	1,4	1,4	1,4	2,5	1,9	0,9	1,9	0,2
Спортивні товари	1,0	1,0	0,9	1,8	1,3	1,5	0,6	
Відпочинок, подорож	0,4	0,6	0,1	0,6	0,5	0,3	0,4	0,0
Інше (гроші, косметику)	3,0	3,1	3,0	2,4	1,8	3,1	3,6	3,9
Не планую робити подарунків	21,7	23,8	20,0	10,9	11,0	14,1	22,8	41,5

Висновки. Переважна більшість респондентів вважає, що в 2018 р. становище в країні погіршилося (64,6%). Більшість опитаних очікує, що в майбутньому році їх життя не зміниться (34,7%). Частки респондентів, які очікують покращення або погіршення, є доволі рівними між собою – відповідно, 29% і 25%. Це більш песимістично, ніж у минулому році.

Переважна більшість респондентів орієнтована на зустріч Нового року вдома, у колі сім'ї (68,4%), що значно популярніше за інші способи святкування.

Традиційно найочікуванішим святом серед новорічних подій залишається зустріч Нового року (92,2%) та святкування православного Різдва (86,3%). Найпоширенішими подарунками на Новий рік стануть солодощі (45,9%).

Отримано 20.12.18
Received on 20.12.18